

DEN ATTRAKTIVA REGIONEN

Utvecklingsperspektiv i Den attraktiva regionen i Västmanland

Elenor Sibborn Projektledare, Länsstyrelsen i Västmanlands län
Red: Sofia Sjölund Henriksson, DAR/WSP

Förord

Den attraktiva regionen är ett nationellt utvecklingsprojekt som pågått sedan 2013. Västmanlands län har deltagit i projektet med ett regionalt pilotprojekt där Skinnskattebergs, Norbergs och Fagersta kommun, Landstinget Västmanland, Trafikverket och Länsstyrelsen i Västmanland ingått.

Projektet startade som en del i att gruvnäringen visat intresse för att återetablera gruvor i Skinnskatteberg och Norberg. Det har sedan utvecklats till ett projekt med ett bredare utvecklingsperspektiv som handlar om hur samarbete, samordning och samplanering mellan aktörer på lokal, regional och nationell nivå kan bidra till att skapa kunskap, förståelse och engagemang som påverkar och leder till regional utveckling.

Den målbild som arbetats fram gemensamt i projektet har med hjälp av verktyget Charrette fördjupats i en dialog med regionala och kommunala tjänstemän, näringslivsrepresentanter och ungdomar. Denna folder sammanfattar resultatet av denna dialog.

Fagersta, Skinnskatteberg och Norberg, DAR-regionen, har goda förutsättningar att fortsätta utvecklas. Inom projektet har en handlingsplan för fortsatt arbete tagits fram och ett samarbete mellan kommunerna och de regionala aktörerna har etablerats. Sommaren 2016 avslutas projektet men arbetet med att genom samarbete, samordning och samplanering omsätta handlingsplanen fortsätter.

Vi vill nu rikta ett stort tack till styrgrupp, projektsgrupp och alla deltagare i seminarier, charetter och övriga arbeten i projektet som deltagit och bidragit till projektets resultat och framgång.

**Elenor Sibborn, Projektledare
Länsstyrelsen i Västmanlands län**

**Ulrika Nilsson, Ordförande i styrgruppen
Länsstyrelsen i Västmanlands län**

DAR Västmanlands projektgrupp

Anders Åkerström Landstinget Västmanland

Caroline Persson, Norbergs kommun

Elenor Sibborn, Länsstyrelsen Västmanland

Jan Jäder, Skinnskattebergs kommun

Linda Berntsen, Trafikverket

Lisbeth Dahlbäck, Länsstyrelsen Västmanland

Stefan Lejerdahl, Fagersta kommun

Projektets styrgrupp

Ulrika Nilsson, Länsstyrelsen Västmanlands

Åsa Eriksson, Norbergs kommun

Bengt Lindgren, Fagersta kommun

Marino Wallsten, Fagersta kommun

Carina Sandor, Skinnskattebergs kommun

Tommy Levinsson, Landstinget Västmanland

Peter Källman, Trafikverket Region Öst

Projektgruppen har tagit fram denna skrift i samarbete med Sofia Sjölund
Henriksson, WSP/DAR

Dokumentdatum: 2016-05-20

Foto: Ulrika Mogren (om inte annat anges)

Innehåll

Inledning Vikten av samverkan.....	6
Projektet Den attraktiva regionen i Västmanland.....	8
Förutsättningar för DAR-regionen.....	12
Insatsområde Profilerings av regionen.....	14
Insatsområde Kollektivtrafik och infrastruktur.....	16
Insatsområde Kompetensförsörjning och utbildning.....	18
Insatsområde God livsmiljö.....	20
Slutsatser från projektet.....	22

Inledning Vikten av samverkan

Medvetenheten om att den fysiska miljön spelar en allt större roll för tillväxt och attraktivitet har ökat markant under senare år. De förutsättningar och förhållanden som skapas i den fysiska planeringen påverkar inte enbart vart människor väljer att bo och verka utan även faktorer som företags konkurrenskraft och etableringsmöjligheter, samt områdets attraktivitet och miljö. En slumpmässig och splittrad samhällsstruktur med långa avstånd mellan bostäder, arbetsplatser och offentlig service gör det svårare och mer kostsamt för kommunen att bistå med exempelvis goda kollektivtrafikförbindelser samtidigt som möjligheten att locka nya företag och invånare riskerar att gå förlorad. Genom medveten och målinriktad fysisk planering kan istället dynamiska livsmiljöer med en bra mix av bostäder, verksamheter, näringsliv,

service, kultur, mötesplatser och rekreationsområden skapas samtidigt som områdets attraktivitet ökar.

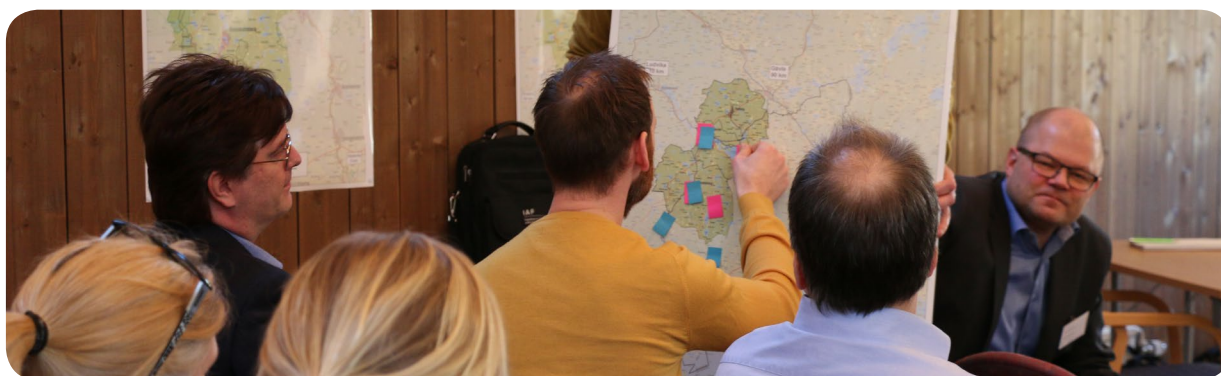
För att optimera förutsättningarna för en gynnsam fysisk planering som fungerar både för individen och näringslivet, har behovet av samverkan mellan offentlig sektor och andra samhällssektorer ökat. Enskilda företagare är ofta starkt kopplade till de miljöer i vilka de bor och verkar. Nya företag startas ofta på den ort där entreprenören redan har ett utvecklat nätverk, är bosatt och arbetar. För större företag är möjligheten att rekrytera arbetskraft avgörande för ett företags lokaliseringmöjligheter. Det är därför viktigt att ta till vara på det lokala näringslivsperspektivet vid beslut om näringsfrämjande insatser.

I arbetet med att stärka ett områdes attraktivitet är ungdomars röst viktig. En bestående trend i avfolkningskommuner är unga vuxnas val att flytta ifrån sina hemkommuner. En ökad delaktighet, med möjligheten att påverka beslut som berör ens vardag och omgivning, kan leda till starkare samhörighetskänsla och därav även minska benägenheten att lämna hemorten. Ungdomar är en god resurs inom planering för att skapa mer attraktiva boende- och livsmiljöer. Det är därför viktigt att även ungas kunskaper, synpunkter och erfarenheter tas tillvara i utvecklingen av morgondagens samhälle

Genom att inkludera olika intressen och aktörer i dialog kring samhällsplaneringsfrågor skapas delaktighet samtidigt som platsspecifik kunskap kan tas tillvara. Behovet av att arbeta integrerat mellan offentlig sektor, näringsliv och invånare är därför påtaglig

och bör förstås som en grundförutsättning för att åstadkomma hållbar utveckling lokalt, regionalt och nationellt. Något man valt att ta fasta på i utvecklingsprojektet Den Attraktiva Regionen – Västmanland. Den här skriften är baserad och framtagen utifrån resultat från de Charretter och dialogsamtal som genomförts inom projektet och syftar till att utifrån olika utvecklingsperspektiv spegla DAR-regionens styrkor, utvecklingspotential samt ge förslag på tänkbara framtida åtgärder.

Projektet Den Attraktiva Regionen i Västmanland

Den attraktiva regionen (DAR) är ett utvecklingsprojekt mellan de nationella parterna Trafikverket, Boverket och Sveriges Kommuner och Landsting samt sex stycken pilotprojekt från Gävleborg i norr till Skåne i söder. Projektet har pågått sedan 2013 och avslutas sommaren 2016 med möjlig förlängning till 2019. Syftet med Den Attraktiva Regionen är att utveckla samspelet kring ett transportsystem som bidrar till regional utveckling, miljöeffektiv rörlighet och social hållbarhet. Varje pilotprojekt har utifrån detta satt sin egen prägel och syfte med det egna projektet.

Västmanlands pilotprojekt

Länsstyrelsen i Västmanland utgör tillsammans med kommunerna Fagersta, Skinnskatteberg och Norberg, Trafikverket Region Öst samt Landstinget i Västmanland ett av sex pilotprojekt inom Den Attraktiva Regionen.

Västmanlands projekt startades hösten 2013 med anledning av att gruvnäringen undersökt möjligheten till nyetablering av gruvor i nordvästra Västmanland runt 2019-2020. En återetablering av gruvnäringen skulle innebära en ny arbetsmarknad för Västmanland och omgivande län samtidigt som kraven på en

infrastruktur som klarar av att transportera malmen, tillgång till välutbildad arbetskraft, goda pendlingsmöjligheter och bostäder förväntades öka. Projektet syftade därför initialt om att skapa samarbetsformer för en ändamålsenlig samhällsplanering med gruvindustrin som utgångspunkt.

Målbildsarbete

För att enas om en gemensam inriktning för projektet och mellan aktörerna genomfördes ett omfattande målbildsarbete under 2014. Under tiden som arbetet pågick hann den tidigare akuta gruvfrågan svalna samtidigt som Trafikverket lät tydliggöra att deras

mandat inte innefattade att verka för specifika näringsverksamheter som ett gruvbolag. Syfte och målgrupp arbetades om och breddades till att inkludera olika typer av näringar. Det var arbetstillfällena som var det primära – inte en gruvetablering i sig. Arbetet har tack vare sitt grundliga genomförande resulterat i en välförankrad målbild som både projekt- och styrgrupp ställt sig bakom hösten 2014. Målbilden är således beslutad.

Fagersta, Skinnskatteberg och Norberg är en attraktiv del av Bergslagen och kännetecknas av samverkansformer som leder till att:

- Näringslivet har tillgång till den infrastruktur, marknad och arbetskraft som den behöver för etablering, utveckling och expansion
- Invånarna har god tillgång till det utbud av arbete, bostäder, fritidsaktiviteter och offentlig service som de behöver
- Avståndet till övriga Bergslagen och Mälardalen krymper

”Utveckling sker där människor och företag har tillgång till det de behöver”

Charretter och dialogmöte

Efter målbildens fastställelse har olika aktiviteter initierats och genomförts i syfte att bryta ner och konkretisera innebörden av målbilden för att omsätta denna i praktiken. Som ett led i detta genomfördes två Charretter och ett dialogmöte med målet att spegla målbilden utifrån ett tjänsteman-, näringslivs- och ungdomsperspektiv.

Syftet med Charretterna i Västmanland skilde sig från de Charretter som har genomförts i andra sammanhang. Metoden används vanligtvis på ett avgränsat stadsutvecklingsprojekt, där konkreta lösningar för ett mindre geografiskt område står i fokus. I Västmanlands fall testades metoden på ett regionalt sammanhang med syfte att testa och konkretisera en gemensam målbild. Det är därmed ett större geografiskt område och en mer diffus

problemfrågeställning. Resultatet förväntades därmed inte vara en färdig fysisk plan för ett projekt utan en plan för hur det påbörjade regionala samarbetet i detta område kunde gå vidare och konkretiseras. Ambitionen var att testa innebörden av målbilden utifrån olika perspektiv med förhoppningen att omsätta denna i handlingskraftiga åtgärder.

Första Charretten genomfördes med ett 30-tal tjänstemän som under totalt tre dagar utspridda under våren 2015 arbetade med att konkretisera målbilden. Bland deltagarna fanns representanter från kommunerna Fagersta, Skinnskatteberg och Norberg, samt fyra regionala aktörer i form av Landstinget i Västmanland, Kollektivtrafikmyndigheten, Trafikverket region Öst och Länsstyrelsen i Västmanlands län.

Charrette – vad är det för metod?

En traditionell Charrette kan liknas vid en väl förberedd workshop där viktiga intressenter i en planeringsfråga intensivt arbetar tillsammans för att utveckla gemensam kunskap, förståelse och i bästa fall konsensus kring lösningen av ett planeringsproblem. Metoden bygger på teorier om konflikthantering och förhandlingsarbetet och syftar till att i kreativ samverkan nå samsyn kring komplexa problem och frågeställningar.

Arbetsmetodiken ska göra så att deltagarna lämnar sina positioner och fokuserar på att visa vad man vill uppnå, genom att arbeta med varför lösningar är viktiga istället för hur resultatet ska se ut. För att nå dit måste alla lära sig om varandras angelägenheter och få möjlighet att berätta sina egna. Förhoppningen är att hitta resultat som alla ställer sig bakom. Genom att aktörer som vanligtvis inte blir involverade får en aktiv part kan förslag som annars inte kanske inte kommit till genom traditionella planeringsmetoder lyftas fram.

För mer info se folder ”Charrette som metod för att bli Den attraktiva regionen i Västmanland”

Andra Charrette-tillfället genomfördes under våren 2016 med ett 20-tal näringslivsrepresentanter från Fagersta, Skinnskatteberg och Norberg. Under en intensiv dag fick de ge sin syn på regionens utvecklingsförutsättningar och vad som behövs för att som företag verka i regionen. Syftet var att få in näringslivets perspektiv och identifiera samstämmighet och motsättningar från det resultat som kommit från tjänstemännen.

Charrettearbetet följdes därefter upp med ett dialogmöte riktat mot regionens ungdomar. Studerande på Brinellskolan fick under en dag chans att tycka till om sin kommun och regionens Styrkor och förbättringsområden.

Resultat

Arbetet med att bryta ner målbilden resulterade i fyra insatsområden som identifierats som särskilt viktiga för regionens fortsatta utveckling. Dessa är:

- Profilering av regionen
- Utveckling av kollektivtrafik och infrastruktur
- Goda livsmiljöer
- Kompetensförsörjning och utbildning

De fyra insatsområdena kommer i följande kapitel presenteras var för sig tillsammans med förslag som lyfts på potentiella åtgärder. Perspektiven har skilt sig åt något för de olika grupperna, där vissa områden varit av större betydelse eller lyfts speciellt av en särskild grupp. Detta redovisas under respektive insatsområde samt lyfts ytterligare under kapitel slutsatser.

Förutsättningar för DAR-regionen

Den geografiska avgränsningen för projektet utgörs av kommunerna Fagersta, Skinnskatteberg och Norberg, den så kallade DAR-regionen. De tre kommunerna ingår i en gemensam lokal arbetsmarknad med Fagersta som dominerande centrum.

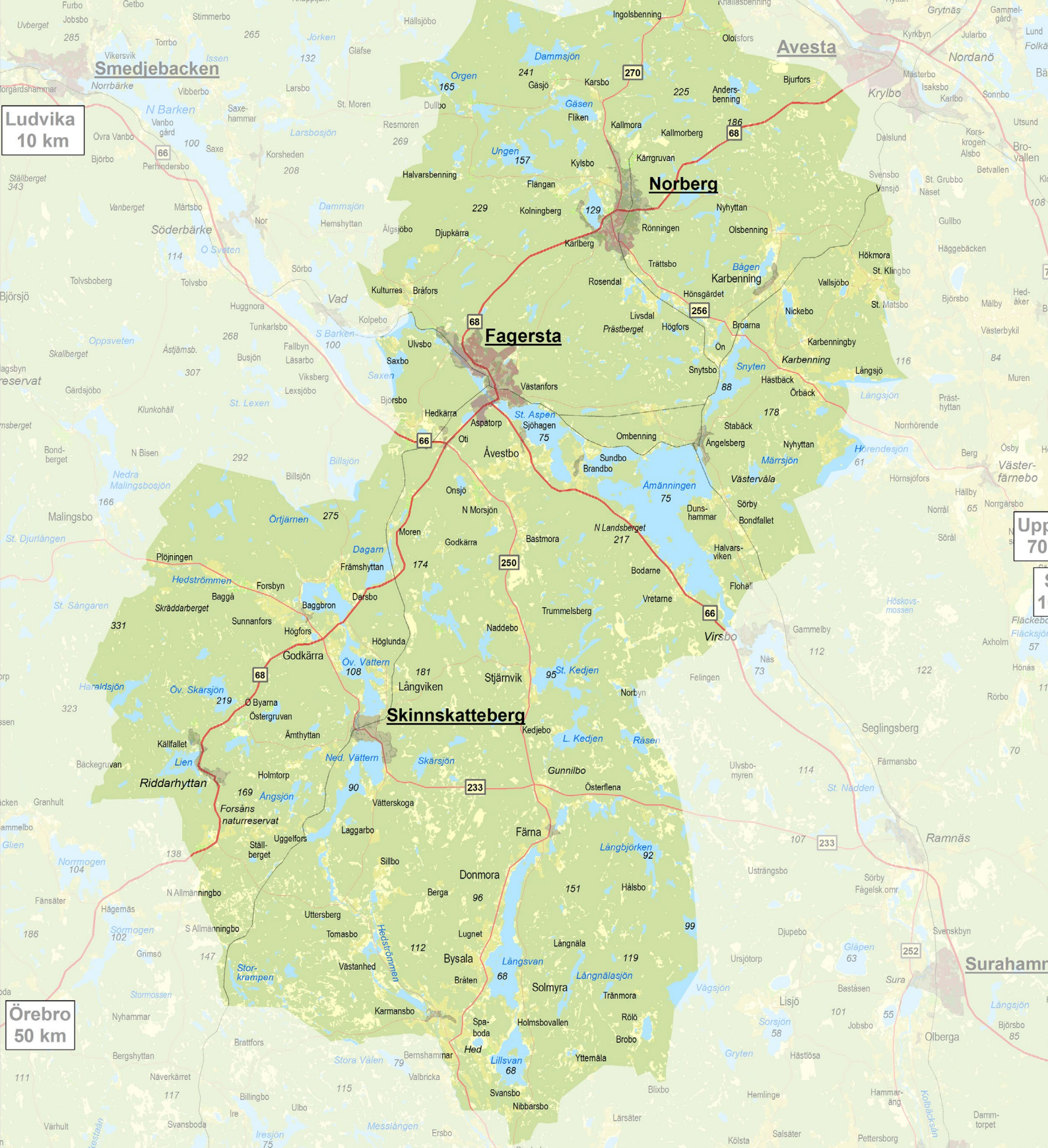
Regionen har flera stora arbetsgivare som ur ett sysselsättningsperspektiv även är viktiga för närliggande kommuner såväl i som utanför länet. Både Norberg och Skinnskatteberg är nettoutpendlingsorter medan Fagersta har en betydande nettoinpendling – i hög grad från Norberg och Skinnskatteberg. 24 procent av Norbergs sysselsatta invånare arbetar i Fagersta och för Skinnskatteberg är motsvarande siffra 11 procent. För de tre kommunerna är således Fagersta en viktig kärna där många av arbetsplatserna finns, men var och en av de tre kommunerna har olika starka relationer till andra orter och kommuner i det större regionala omlandet. Norberg har exempelvis starka pendlingsrelationer till Avesta medan Skinnskatteberg i högre utsträckning har kopplingar söderut i riktning mot Örebro och Västerås.

Infrastrukturmässigt binds regionen ihop av ett antal dominerande infrastrukturstråk.

Bergslagspendeln binder ihop regionen med Västerås, Ludvika och Stockholm medan Godsstråket genom Bergslagen är ett viktigt stråk mellan Örebro och Gävle. Det sistnämnda är dessutom ett utpekat nationellt godsstråk. På vägsidan binds regionen främst ihop av riksväg 68 och 69 som knyter ihop regionens orter med Örebro, Avesta och Hedemora. Riksväg 66 binder ihop regionen med Västerås och Ludvika.

På senare år har regionen upplevt en kraftig befolkningsökning vilket framförallt påverkat och belastat utbildningsväsendet och bostadsmarknaden. I regionen behövs det därför byggas fler bostäder, skolor och äldreboenden något som innebär stora utmaningar och ett nytt förhållningssätt då kommunerna under en lång period upplevt det motsatta.

De tre kommunerna kännetecknas således av en mängd starka band och en mångfald av styrkor som behöver tas tillvara och vidareutvecklas. Genom samordnad planering mellan offentlig sektor, näringsliv och allmänhet kan regionens attraktivitet och tillgänglighet öka, arbetsmarknaden förstoras och näringslivet få tillgång till den arbetskraft den behöver.

Ludvika
10 km

Örebro
50 km

Smedjebacken

Avesta

Norberg

Fagersta

Skinnskatteberg

Surahammars

Upp
70

1

Fläckbo
Fläcksjö
57

Hönäs
11

70

Seglingsberg

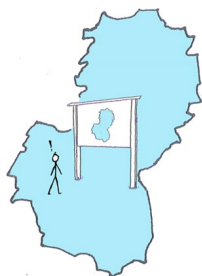
Färmasbo

Ramnäs

Sura

Olberga

Damm-
torpet

Insatsområde

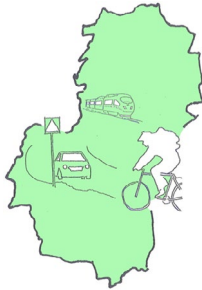
Profilering av regionen

DAR regionen i Västmanland har mycket att erbjuda. Småskalighet och närheten är ledord som lyfts av flera av grupperna. Närhet till större städer, höga kultur- och naturvärden men även till service och beslutande lyfts som regionala styrkor. Dock ses inte den regionala profilen som stark och representativ. Att stärka det regionala varumärket kan öka dragningskraften och ge konkurrensfördelar genom att attrahera fler besökare, invånare och nya investeringar. Det är upp till var och en av de styrande organen att i samarbete med det omgivande samhället utveckla sin egen region eller kommun. DAR har mycket att erbjuda och detta borde via en gemensam vision och strategier kommuniceras ut bredare och vara lättillgängligt så att de som är intresserade snabbt kan hitta rätt information. Stolta invånare och företag har potential att utgöra goda ambassadörer som bidrar till att stärka regionens anseende. Att trivas i sitt område och prata gott om det som är bra är något som sedan lätt sprids informellt från person till person.

Ett stärkt regionalt varumärke och en mer riktad profileringsinsats har lyfts som ett viktigt insatsområde från både tjänstemän och näringslivsaktörer. Det finns många likheter kring de åtgärder som föreslås för att profilera regionen bättre. Bland annat lyfts behovet av extern marknadsföring och lättillgänglig information, välpaketerade turisterbjudanden och vikten av en befolkning med framtidstro, positiv attityd och stolthet över regionen. Under dialog med företagarna utmärktes även behovet av att ta fram information, inte bara till besökare, utan även till de nyinflyttade eller nystartade företagen som planerar att verka inom exempelvis besöksnäringen. Samlad lättillgänglig information om regionens befintliga företag och utbud kan skapa goda kontakter företag emellan och på så sätt arbeta samlat mot en allt bättre besöksnäring.

Förslag till åtgärder:

- Tydliggöra regionens profil. Detta kan göras genom att tillsammans mötas upp kring de regionala styrkorna och regionens identitet och gemensamt identifiera vad som är unikt och platsspecifikt i vår DAR-region. Därefter kan en gemensam marknadsföringsstrategi tas fram som profilerar regionen.
- Lättillgänglig turistinformation. Att underlätta för och informera de som vill besöka regionen är ofta avgörande för att det befintliga utbudet av verksamheter och aktiviteter ska upptäckas. Lättillgänglig och lätthanterlig turistinformation kan stärka regionens attraktivitet för turister.
- Erbjudna paketerade turistverksamheter. Regionen har goda utvecklingsmöjligheter inom natur och friluftaktiviteter. Här kan koncept skapas som kombinerar flera aktiviteter så som cykling, ridning, vandring, fiske, skidåkning m.m.
- Tillgängliggöra information om regionen för nyinflyttade. Lättillgänglig och uppdaterad information på kommunernas hemsida kan vara till god hjälp att skapa nya kontakter och nätverk.
- Arbeta aktivt med att synliggöra och lyfta fram den lokala identiteten i syfte att skapa stolta ambassadörer som kan sprida varumärket DAR utanför regionen

Insatsområde

Utveckling av kollektivtrafik och infrastruktur

En regional styrka som identifierats för DAR är dess läge. Inom en radie av åtta mil nås ett flertal större städer som Västerås, Sala, Örebro, Ludvika och Borlänge. Närheten till större städer ger goda utvecklingsförutsättningar i och med möjligheten till arbets-, utbildning-, och nöjespendling. Dock kräver detta goda förbindelser för att de effekterna ska kunna tas tillvara. Förutsättningar i form av transportinfrastruktur som binder ihop regionen internt och med närliggande län finns. Trots detta pekas tillgängligheten till viktiga målpunkter såväl inom som utom regionen som bristfälliga av samtliga grupper.

Att effektiv kollektivtrafik och bra infrastruktur är ett förbättringsområde för regionen är något som delas av de

tjänstemän, företagare och ungdomar som tillfrågats. De tre grupperna är samstämmiga i att förbättrad tillgänglighet mellan regionens orter och större städer är av stor betydelse. Utmärkande för företagarna är även transportmöjligheter mellan orter och strategiskt viktiga noder, som t.ex. större arbetsplatser för effektiv arbetspendling eller till betydelsefulla turistplatser. Tillgång till fiberuppkoppling lyfts fram särskilt starkt av egen- och småföretagare då en stor del av verksamheten bedrivs eller har behov av snabb internetuppkoppling. Något som konfirmeras av tjänstemännen. Bland ungdomar pekades tätare turtäthet, lägre biljettpris och bättre stadsförbindelser ut som viktiga förbättringsområden.

Förslag till åtgärder:

- **Förbättra tillgängligheten till och från kollektivtrafiknoder i syfte att uppmuntra och underlätta för kollektivt resande inom och utom regionen.**
- **Utveckla stations- och hållplatsmiljöer i regionen i syfte att skapa trevliga och trygga miljöer. Exempelvis genom upprustning av vänthallar, införande av tillförlitliga informationssystem, säkra cykelgarage etc.**
- **Förbättra tillgängligheten till viktiga målpunkter i regionen. Genom att skapa bra möjlighet att resa orter emellan förbättras förutsättningarna för människor och företag att verka i hela regionen oavsett bostadsort. Förslag som lyfts är bland annat ökad turtäthet på befintliga bussar och tågavgångar.**
- **Förbättra tillgängligheten till viktiga målpunkter utanför regionen. Regionen har starka relationer till orter och noder i det större regionala omlandet. Genom att synka samman tidtabeller, erbjuda direktbussar till strategiskt viktiga arbetsplatser så kan pendling mellan regioner och omkringliggande område stärkas.**

Insatsområde

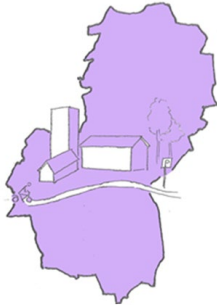
Säkra kompetensförsörjning och utbildning

En viktig förutsättning för regionens tillväxt är att arbetsgivare har möjlighet att rekrytera rätt kompetens. På så sätt kan de bedriva sin verksamhet, växa och utvecklas. I och med regionens läge med närhet till större städer och ett stort omland så kan de företag som verkar i området dra nytta av ett relativt stort upptagningsområde av arbetskraft. Dock uttrycks av ett flertal branscher svårigheten av att rekrytera personal och speciellt med rätt kompetens och utbildningsbakgrund. Stora resurser läggs från större företag på att attrahera arbetskraft som även vill bosätta sig i regionen. Detta hänger samman med regionens förutsättningar att erbjuda bostäder och vara attraktiv för människor att vilja bosätta sig. Goda kopplingar mellan utbildningsväsen och näringslivet kan förbättra matchningen på arbetsmarknaden. Bra utbildningar kan även locka till sig studerande till regionen.

Kompetenshöjning och utbildning är viktiga delar både för regionens tjänstemän och företagare. Båda grupperna har lyft betydelsen av bra matchning på arbetsmarknaden. Företagarna tryckte speciellt på behovet av utbildningar kopplade direkt till arbetsplatser och de specifika företagen. YH-utbildningar eller distansutbildningar skapar även möjligheter att fortutbilda de som redan är anställda. Båda grupperna lägger stor vikt vid att ta vara på kompetens hos arbetsföra personer som bor i regionen, till exempel bland nyanlända. För ungdomar är möjligheten till praktik och arbete vid sidan av studier något som lyfts.

Förslag till åtgärder:

- **Insatser för att företagen ska få bättre möjlighet att hitta medarbetar med rätt kompetens. Det kan göras genom dialog med företagen för att identifiera behov och hur de kan mötas.**
- **Få till bättre matchning mellan utbildningar och näringslivets kompetensbehov. Ett förslag är att skapa ett utbildningscentrum för de arbetsplatser som finns i regionen. Verka för en närmare relation mellan näringslivet och grundskolan/gymnasieskolan/YH**
- **Skapa meningsfulla integrationsprojekt och praktikmöjligheter för att ta tillvara nyanländas och ungdomars kompetens.**
- **Utveckla ett koncept för att underlätta företagens rekryteringsprocesser, med ”prova-på-bostäder”**

Insatsområde

Skapa goda livsmiljöer

Goda livsmiljöer och livskvalitet kan betyda olika beroende på vem som tillfrågas. Vid sidan av grundläggande saker som tillgång till ren luft, rent vatten handlar det även om att leva i en trygg, hälsosam och vacker miljö. Det ska finnas utbud av bostäder, arbetsplatser, utbildning och service som möter efterfrågan och passar olika livsstilar. DAR i Västmanland har lyfts som en plats med många natursköna områden med goda friluftsmöjligheter och ett intressant kulturarv. Vid sidan av vacker natur har även närhet till service och beslutsfattande lyfts som regionala styrkor. För att hantera den befolkningstillväxt som skett de senaste åren samt attrahera nyinflyttare till regionen så behöver attraktiva bostadsområden skapas. Detta tillsammans med att nya mötesplatser byggs upp och tillgången till service fortsatt är bra.

Hos alla tre grupper är livsmiljö ett centralt utvecklingsområde. Om något så är detta insatsområde det som det är störst samstämmighet mellan grupperna. Tjänstemännen och företagen trycker hårt på

behovet av att bygga attraktiva bostäder vilket kan vara i centrumnära eller sjönära lägen för att attrahera olika typer av grupper. Det som alla tre trycker på är vikten av att stärka det lokala handelsutbudet och få igång aktiviteter. Ungdomarna uttrycker specifikt en önskan av fler mötesplatser för umgänge och sport medan företagen generellt även kopplar det till turism. Vissa centrumområden ses som i stort behov av upprustning för att bygga bort otrygghet och skapa trivsamma miljöer.

Att få igång verksamheter handlar ibland om att få de rätta tillstånden, något som kan vara en lång byråkratiskprocess. Ge information till restauranger och andra verksamheter vilka möjligheter de har och vilka tillstånd som kan sökas. Småskaligheten och möjligheten att utveckla potentialen kring regionens lokala produktion är något som lyfts av flera av de mindre företagen. Området har jordbruksmark och lokal produktion är något många gärna ser som möjlighet att få igång torghandel.

Förslag till åtgärder:

- Bygg attraktiva bostäder i olika storlekar och till rimliga priser. Regionen har attraktiva sjölägen som kan locka människor som vill leva attraktivt på landet. Bostäder bör också byggas i centrumnära lägen för de som vill ha nära till service och det utbud som finns.
- Att få tillgång till bostäder på marknaden kan även göras genom att öka rörligheten. Rörlighet kan skapas genom att ta fram attraktiva bostadsformer till olika grupper, t.ex. anpassat till den äldre befolkningen.
- Arbeta med att skapa attraktiva centrumområden som människor vill vistas i och mötesplatser för ungdomar. Trivsamma centrum med aktiviteter och plats för torghandel. Torghandel kan stöttas av kommunerna för att få igång verksamheten.
- Ha god kommunal planberedskap. För att kunna bygga efter behov, för både nya medborgare och nya företagsinvesteringar, behöver kommunerna dels ha byggbarmark och kunna erbjuda bostadsmöjligheter och lokaler för företag.
- Möjliggöra, lyfta fram och ta till vara på lokala och regionala initiativ. Exempelvis gatufester, marknader, idrottstävlingar och andra evenemang.

Slutsatser från projektet

Samstämmighet och skillnader mellan de olika samhällsgrupperna

I de flesta fall har de förbättringsområden, potentialer och förslag på åtgärder som lyfts i dialog med de olika grupperna kunnat samlas under de fyra presenterade insatsområdena. Till stor del har samstämmighet mellan de olika grupperna påträffats dock med variation kring vad som ansetts vara av störst betydelse. Bland annat pekade resultatet från Charretten med näringslivsrepresentanterna i mycket större grad på betydelsen av regionens turismutveckling och företagsnätverk. En bidragande faktor till detta kan vara att flertalet av de deltagande från näringslivet representerade mindre lokala företag, verkande inom besöksnäringen och restaurangbranschen.

Både tjänstemän och näringslivsrepresentanter förespråkade behovet av fiberuppkoppling. Ett utbyggt fibernätverk är för det mindre företaget som vill bedriva delar av sin verksamhet online och som inte har möjlighet att själv säkra god internetuppkoppling, av stor betydelse för att kunna utvecklas. Dessa mindre företag tryckte även på regionens stora potential till lokal produktion av mat och energi.

Utmärkande för ungdomar var betydelsen av en attraktiv och händelserik livsmiljö. Även om utbildnings- och praktikmöjligheter samt behovet av ett utvecklat kollektivtrafiksystem också lyftes, så var det lokala utbudet av restauranger, handels- och mötesplatser av absolut störst betydelse.

Sammanfattade slutsatser om processen

Viktiga frågor vid dialog med samhällsgrupper är vilka förväntningar som finns, möjligheten att påverka och hur ny kunskap sedan tas omhand. Charretterna och dialogmötena i DAR Västmanland har haft som syfte att pröva och konkretisera en målbild genom att testa den på flera grupper i samhället. Projektet har sökt finna vad som är viktigt för de olika grupperna. Nya idéer och förståelse har väckts som annars kanske inte nått ytan. Charretterna bidrog även till att sprida kunskap och känsla av delaktighet till en större krets än enbart projektorganisationen. Att få vara en del av en process kan i sin tur skapa legitimitet och förståelse för projektets relevans. Att samverka med olika aktörer för att därigenom tillgodogöra sig nya perspektiv och kunskaper är både en möjlighet och en utmaning som ställer krav på involverande parter.

Processen framöver

För närvarande pågår arbete på olika håll i projektets olika organisationer för att hämta hem och begrunda de lärdomar och nya förhållningssätt som arbetet i Den Attraktiva Regionen gett upphov till. Samsyn råder kring att projektet gjort skillnad på många plan. I kommuner har målbilden och de fyra insatsområdena flitigt använts som gemensamma strategier att utgå från när man allokering resurser och sätter mål. På regional nivå är det processen i sig som främst står i centrum.

Materialet i denna folder är ett viktigt kunskapsunderlag för alla projektets aktörer för att lyckas omsätta målbilden i handlingskraftiga åtgärder. Charretterna och dialogsamtal har genererat nya idéer och tankar hos projektets aktörer att förhålla sig till i den fortsatta planeringen. Detta

innebär i sin tur inte att verkligheten utanför projektet i form av den egna organisationens strukturer, normer, formella regelverk etc har förändrats. Dessa strukturer spelar fortfarande en avgörande roll då det möjliggör respektive begränsar en aktörs handlingskraft. De idéer som fick utrymme att gro i utvecklingsprojektet måste därför lyftas in och planteras i andra sammanhang där ordinarie processer som åtgärdsvalsstudier, regional utvecklingsplanering och kommunal översiktlig planering kan ta vid. Som ett led i detta har en handlingsplan baserad på det underlag som presenteras i denna folder arbetats fram i syfte att ringa in dessa formella processer och påvisa samordningsvinster som en samordnad och inkluderande planering kan ge upphov till. Arbetet med att genom fortsatt samarbete, samordning och samhandling omsätta handlingsplaner fortsätter.

Den attraktiva regionen i Västmanland

Skinnskattebergs kommun

Fagersta kommun

Norbergs kommun

Landstinget Västmanland

Trafikverket region Öst

Länsstyrelsen Västmanland

Detta dokument är skapat inom ramen för DAR – Den attraktiva regionen – ett samarbete mellan:

